

Iz stvaralačke riznice Muhameda Seida Mašića

I. Filozofija

Allah zove poglede u svemir II

*(Odlomak iz neobjavljenog rukopisa
s područja islamske filozofije)*

...Uočljive ili primjetne čovjekove blagodati su čovjekovi organi, materijalna dobra, kao što su prirodna blaga, ratarsko-voćarski plodovi, životinje za ishranu i rad, prerada i razmjena rečenih dobara, te rada na njima. Prikrivene ili ... blagodati su: pamet, volja, vjera, uzdanje, ljubav, karakter, zdravlje, bereket i slično - koje vrijednosti ne uočavamo dok ih imamo, a kad ih izgubimo lahko zapažamo nedostatak istih, jer su one stimulans za život i rad. Raspravljanje o Allahu je omiljena tema onih koji ga ne vjeruju i mrze iz dna duše. Oni su u svrhu negiranja tvorca i Njegovog stvaranja Svijeta napisali čitavu literaturu i uspjeli da je prilično plasiraju u neke sredine zahvaljujući neaktivnosti (i nesposobnosti) vjernika da afirmišu postavke vjere i opišu Allaha kolikogod je više moguće. Predstavnici vjere se ustručavaju da opširno pišu o Allahu iz bojazni da će "skrenuti" i time navući na se Allahovu srdžbu, prepuštajući tako onima koji ga negiraju da se ispucavaju do mile volje, da zvrndaju bez veze, da pod firmom nauke izmišljaju nenaučne teze, da pune uši mladima pitanjima: ko je vidio toga Boga, zašto ga ne može uhvatiti svojim teleskopom opservatorija na Mont Palmoru itd. Jeftine, a nako jake, parole protiv Boga, srušile bi se kao kule od karata kad bi predstavnici vjere preuzeli inicijativu u svoje ruke i redovno obrađivali dotičnu temu paralelno sa usponom nauke koja

neprestano otvara nove puteve spoznaje Allaha kroz upoznavanje dimenzionalnosti kosmosa. Tako su baš oni koji se ustručavaju pisati o Njemu iz straha da bi mogli "skrenuti", postali najodgovorniji za dezinformiranost i skretanje mnogih i lahko se može desiti da postanu saučesnici u kaznama zagriženim nevjernicima, jer su ih pustili da ocrnjuju Boga kojega su oni trebali da opišu svijetu. Ovi bijedni tumači vjere i "štovači" Allaha, takvim bježanjem od prikazivanja Allaha, više odbijaju svijet (ljude, op.p.) od Njega nego li ga vode k Njemu. Čak i kada govore o Njegovim blagodetima, oni o njima govore suhoparno, tako nevažno, neinteresantno da ih time prije potcjenjuju nego ističu. Kažu: Bog nam je dao oči da gledamo, uši da slušamo, jezik da govorimo, vodu izvorsku da pijemo itd., ne osvjetljavajući rečene i druge Allahove darove kao presudne za život prikazom njihove komplikovane strukture funkcionalnosti i - konačno - zaključkom da je isključeno da se radi o igri slučaja. Njihovo šturo nabranje: oči da gledamo, uši da slušamo itd., ne ističe ništa osobito što zavređuje pažnju i divljenje slušalaca, jer ovi to i bez njihove konstatacije znaju koliko i oni sami. Tako - dok vjerski lideri (...) zbore o Allahu, stavljaju na raspolaganje ljudskom rodu (...) brojnih dobara po nebesima i zemlji te (...) primjetnim i neprimjetnim darovima kojima ih je obasuo, dotle nauka sve šire i dublje prodire u suštinu tih stvari i sve jače naglašava njihov značaj, ali ne kaže da je Allah njihov tvorac, stavljač na raspolaganje i darodavac. Nauka svojim dobrim prikazom stvari pobuđuje divljenje i uvažavanje, ali čitaoci i slušaoci poklanjaju to divljenje stvarima, a ne njihovom darodavcu kojega je nauka prešutila. Tu je evropska nauka - koja će takvom nezahvalnom ostati sve dot-

le dok se ne zakorači dublje u Svemir i ne osjeti prisustvo nečeg još većeg od Svemira, na sve strane iza Svemira.

Naivno spominjanje čitalaca iz sedmog vijeka i njihovu slast od topline zvjezdanog osmijeha, osvježenja i berećeta "s neba", te razonodnog cvrkuta ptica i ukusnog pečenja "s neba", mi čitaoci istih riječi iz dvadesetog vijeka, možemo lahko zanemariti nadomještavajući to neuporedivo širim poimanjem i znatno većom slašću. Naime, u istim riječima, danas već razabiremo aluziju da nas je Tvorac nebesa još davno učinio potencijalnim korisnicima raznih dobara iz oblasti flore, faune, rudnog blaga, te svjetlosne, toplotne i druge energije, nebeskih tijela, čak i veoma udaljenih, ne isključujući mogućnost iseljavanja viška Zemljanaca na poneko od tih tijela. Naime, čemu bi uopće trebali da postoje ti ogromni svjetovi u Svemiru i čemu bi ih Allah uopće spominjao, govorići nam o sedam nebesa, ako oni po nama neće nikad moći biti otkriveni, dosegnuti, ispitani i korišteni? Riječi iz ovog ajeta su poziv na to, a čim eksploatacije najbližih nebeskih tijela počne, ono će pojačati ljudsku žed - znatiželju za daljim podizanjem i eksploatacijom. Krajnji rezultat toga će biti spoznaja o grandioznosti Svemira, a sljedstveno tome i spoznaja da se to nije moglo samo (od) sebe dati, niti se ma kakvom slučajnošću moglo ovako razviti. A konačni rezultat takve spoznaje bi morao biti spoznaja veličine, moći i mudrosti Graditeljeve kao i spoznaja Njegove dobrote kojom nam je omogućio to korištenje.

Znači li ova Allahova aluzija da ćemo jednom uspjeti doprijeti i do galaksija udaljenih od nas desetine i stotine miliona godina? Znači li ona i to da će Zemljani, u dalekoj budućnosti, zakvačiti i na drugo, treće, četvrto, peto... nebo i ustanoviti, s njihovih per-

ifernih dijelova, koliko još ima toga velebnog kosmičkog zdanja? Da, znači, nedvosmisleno to znači, jer riječ "podredi vam" uz riječi "što ima na nebesima" i ne mogu značiti ništa manje od toga. Baš Allahova težnja i volja da bude poznat i priznat, radi čega je stvorio sve stvoreno, uslovljavaju rečena otkrića, dosegnuća, istraživanja i korištenja. A kako će moći Zemljani prevaliti čudovišne svemirske razdaljine da bi realizovali sve što im je Allah zacrtao kao moguće? Danas, zahvaljujući nivou nauke na kojem se već nalazi, možemo to i naslutiti. Predvidio je, naime, povećanje brzine (...) do neslučenih razmjera, čak daleko iznad brzine svjetlosti. Možda će naši potomci ostvariti hiljadama puta veću brzinu od svjetlosne. Zašto ne, kad znamo da vrlo daleke galaksije jure u "beskraj" petinom svjetlosne brzine, tj. 60.000 km u sekundi, a njih ne pritiskuje neka mehanička naprava i sila koja bi, teoretski uzeto, mogla dati kudikamo veći potisak i zamah od mehaničkog. Nismo li tek nedavno premašili brzinu zvuka probijanjem "zvučne barijere" što je sve do našeg vremena bilo nezamislivo, a sad smo tu brzinu zvuka već višestruko premašili brzinama raketa na Mjesec? Zašto onda isključiti mogućnost da naši, mnogo sposobniji, preduzimljiviji i znatiželjniji nasljednici, u neslučenim razmjerama premaše brzinu svjetlosti (i da) uz korišćenje automobilskih daljinskih upravljača, uređaja za korekciju smjera leta i uređaja za izbjegavanje tijela na zacrtanoj trasi, a uz eventualno zamrzavanje i automatsko odmrzavanje posade... savladaju i takva fantastična rastojanja, ako je to savladivanje put ka spoznaji Allaha i ako je Allah, u cilju rečene spoznaje, sve ovo stvorio i uredio i nama podredio... Zar ne, cijenjeni čitaoc, postaje nam veoma slatko što nas je veliki Allah počastio ovakvim mogućnostima, dok će to onima, što dolaze iza nas,

postajati sve slađe i slađe! Oni će, sve punijim kapacitetom, usisavati u svoje duše slast Njegovih riječi "ne zapaziste da li vam je Allah podredio sve po nebesima i po Zemlji" i na njih ushićeno uzvraćati usklikom: "da, zapazismo, dobri Gospodaru naš! Velik si, Bože, neizmjernom veličinom! Slavan si, Bože, i hvaljen neizmjernom slavom i hvalom!" Dok ne dođe do takve spoznaje ljudskog roda kao cjeline, sve dotle neće biti ispunjena svrha ovosvjetskog života i svrha stvaranja Kosmosa uopće.

II. Publicistika

O čaršilijama...

(Odlomak iz knjige "Moji stavovi", "Avicena", Sarajevo 1994, str. 22)

Općenito uzev, ja nisam nikad stekao dovoljno povjerenja u taj čaršijski svijet kojemu je materijalna probit glavni - skoro jedini cilj života i među kojima bi mnogi prodao i svog oca za šaku dinara, za dobar čar i profit. Taj svijet sam upoznao kao interesešdžije za koje nemaju značaja opšta načela, etički principi, društveni obziri i životni imperativi koji nameću međuzavisnost svih klasa i jedinki. Kakvim sam te čaršilije vidio očima, takvim sam ih slikao riječima i stihovima, pa sam dopuštao mogućnost njihovog revanša ako im se za to pruži prilika, a rat je - kao stvoren - za uzvrat na sve. Kasnije će se, u toku samog rata, ovaj moj antagonizam prema trgovcima nešto korigovati, ali samo prema pojedincima, a ne prema staležu kao cjelini koji je, u onom vaktu, slovio kao najšrktiji sloj insanski.

Hodže su, umnogome, ovisile o volji muslimanskog dijela čaršije i ova je njima diktirala šta smiju, a šta ne smiju kazivati o vjeri...

III. Poezija

Istiniti snovi

(pjesma o susretu sa Gazi Husrev-begom u snu)

Utonuo sam u snoviđenje plemenitih
i vidio stvari bez zastora

Vidio sam na horizontu tvrđavu
crnih zidova, razrušenu

A u njoj emira Husrev-bega koji
doziva:

"O unuču moje, o prvače jasnog
izražavanja

Ja te vidim kao borca i ratnika
riječima koje precizno, žestoko šibaju

I stubom misije Reformatora,
poznate
običnom svijetu kao misija "El
Vehhaba"

I najljućim protivnikom boljševika
sakupljenih iz malobrojnih partija

Jučer oni bijahu jaki, a uistinu vi ćete
vidjeti njih slabe poput mušica

Zaista silnici, kojih se svijet boji, su
lavovi, a ako to nisu onda su
gavranovi

Oni vas terorišu u trenutku
preuzimanja vlasti
a kod propasti pušće glasove poput
graktanja

U trenutku vašeg nemara vi izabrate
malu skupinu porijekla nepoznatog,
koja se uzdiže

Pa vašu domovinu snađe iskušenje
kakvo je
ne snađe za čitavog srpskog
upravljanja

Danas je, pak, kucnuo trenutak vašeg
buđenja
stoga, probudite se, o skupino
odabranih

I pričekajte, zaista uskoro
Partiji će doći Dan Kulaba¹

Doći će im kada budu iščezavali
pa će ih najveća kazna obuhvatiti

To će biti ispunjenje obećanja Božijeg
kad njihov Gospodar reče: "...pa se
kazna Moja obistini"

Vidjećeš politiku čiji su plodovi
prezreli
pa se njišu poput grozda

Žrvanj trećeg svjetskog rata
će nastupiti kao posljedica tog
ljuljanja

A politika je zmija koja ujeda
pa neka budu oprezni oni koji su u
igri s njom

Oni se igraju s njom ne znajući
za njezinu prevaru, jer oni nisu
majstori

Nastupiće rat - borite se tada protiv
dušmana
i oštrim mačem u gomile tjelesa
njihova slažite

Nastupiće rat - borite se protiv njih
i one, koji kolju vas, koljite, makar i
zubima

Podigni, vodeći u borbu stanovnike
naselja,
prije toga ih u mihrabu predvodi

Ne primajte sebi nikoga ko se
pretvara
niti trgovca koji hoće da profitira

Sinovi moji, pruža vam se prilika
koja se generacijama ne pruža

Neka je iskoristi srce svakog
muslimana
živa, ponosna, privlačna i
revolucionarna

Sinovi moji, svi su oni prokleti od
strane Boga, iako On mnogo prašta

Propast je njima! Oni će se potpuno
uvjeriti
da je ono što su gradili uistinu samo
opsjena bila

Propast svima koji njih vole i
prihvataju,
koji ih veličaju i ushićenje njima
pokazuju

Ako im domoljub dode, oni ga
odbijaju
a dode li im anarhist, oni ga
prihvataju

I onima koji im, bojeći se isljeđivanja
njihovih,
počast daju riječima, hranom i pićem
svojim

Oni su sljedbenici pristalica njihovih,
a oni
su, kako ih ja držim poput uliguzica

Iako znaju da je krivo, sa

¹ Bitka iz predislamskog perioda

zadovoljstvom

čine ono što oni od njih traže

Propast onima što napustiše sve
obrede vjerske,
a ostaviše im samo imena i titule, kao
ukrase svoje

Propast slugama onih što se
uzoholiše
pa vide sebe tik iznad oblaka

Propast onima koji stalno u kuće
zalaze
a njihovih kuća vrata su najgora

Propast svakom onom, koji poslušan
anarhisti
dolazi noću i hapsi bez razloga

I udara, muči, strijelja,
ponižava, prisiljava i terorise

Propast onima što poput ženturača
govore
da oni propasti neće, a svijetu je već
dozlogrdilo

Propast svakom ravnodušnom koji
stvari ne shvata
nego živi životom vjeverice

I govori: Mene ništa ne interesuje!
On je jedan. A mnogo je njemu
sličnih

Ovu izreku on uze
kao ispljuvak iz usta njihovih

Propast onom što ne koristi se
razumom svojim
pa ne umije razlučiti što je krivo a što
je pravo

Propast pohlepnom za imetkom i
domom
čiji su vlasnici istjerani na pustinu

Propast onom od njih koji svoj prst
diže
protiv najuzvišeniije moje
organizacije i zemlje najbolje

Propast onima koji sve medrese
zatvoriše
i iz njih mnoštva učenika udaljiše

Pa mnogi sveštenik i tragalac za
vjerskim znanjem
našim, sad je mučen ili osumnjičen

Propast onima koji se klanjaju
kipovima
među kojima je njihov najveći kumir

Propast onom koji žuri da sa majke
ili sestre svoje, odjeću zara skine

Propast onima koji se ograđuju od
vjere naše,
od našeg selama, pa čak i adaba

Propast onima koji tuđe riječi
prenose pa vas nalažu
i doušnicima, ogovaračima i lašcima

I griješnicima i galamdžijama i
prestupnicima
i onima koji se s Bogom našim
ismijavaju i psovačima

Propast njima! Zaista Allah neće
spasiti one koji su se
uzoholili, makar se za krila orlova
uhvatili

Budite prema njima što strožiji i neka
vas
ne obuzima samilost koju prema
pokajnicima imate

Ja ga upitah: "Je li dostojno ratnika da
zgazi dušmanina koji sve to radi?"

"Ne zaboravi ono što su vam učinili" -
on odgovori.

"Njihovi zatvori su, o iskušavani" -
moj odgovor tebi.

Sinovi moji, blago onima koji
podniješe
zlostavljanja i teškoće ove

Blago onima koji se ne boje ničijeg
prijekora
zarad Allaha i ne boje se lajanja pasa

Ovim je emir svoj govor završio,
Allah ga za to nagradio!

I kao da u tom trenutku iščeznu.
A ja, prijatelju moj, bijah nemoćan
izraziti hal svoj

On je emir, zavještalc i graditelj
poznat do dalekih krajeva - Indije i
Pendžaba

Šta je veličina Džingis-hana u našoj
historiji
šta je veličina Nuširvana ili
Hamurabija

Husrev-beg ih nadmašuje željom
silnom
za materijalnom i izgradnjom
duhovnom

Ja sam mladić, svršenic medrese
njegove
poput stotina meni sličnih, drugova
najboljih

A vidio sam ga u drugačijem liku
i selam mu nazvao pri odlasku i
povratku

U desnici je držao oružje
a u ljevici listove knjige najbolje

Gazija emir se osmjehnu rekavši:
"Ovo dvoje je oprema starih i mladih
vaših

Uzmite ovo dvoje, prvo vi, o mladići
naroda mog
uprkos vašoj težnji da budete kao i
ostali vršnjaci vaši

I djevojke naroda mog, vi druge,
uzmite to
vi ste uistinu pomoć njima - svojim
drugarima

Ovo dvoje je spas, sigurnost i miraz
vama od dobrih predaka naših."

Emir Husrev-beg završi govor svoj
koji bijaše i uputa i ukor

A tada nastavi svoj hod. A ja ostah
gledajući
kako Allahovu zemlju gazi kao borac,
puzeći

Gledao sam ga nekoliko trenutaka, a
srce moje cijepalo se topeći i ledeći

Pola njega se od slasti riječi njegovih
istopi
a drugo pola, da li da se zaledi zato
što odlazi

Vaš pjesnik na kraju ovo kazuje: Neka
ovaj poziv
bude meteor vaš i moj blještavi

Ratovi su nas snalazili, a mi nikako da
pouku uzmemo,
stoga, neka pouku na nama uzmu
razumom odbdareni

*Prijevod s ar. jezika Mehmedalija Hadžić
Sarajevo, 5. redžeba 1415. h.
(08.12.1994.)*

Ebu-l-Muhamed b. Ismail
zatočenik poznat kao "Šejh"
Zenica, 1946. godine

Tarih u istočnoj Bosni

Poklali su svijet, srušili sela i bogomolje u vrijeme rata, sve je to učinio neprijatelj.

Ko je pobjegao iz ruku onih koji su postali zvijeri postao je garib (stranac), siromah i odbačeni.

Moćni je sastavio skupinu, nakon što su se bila raštrkala, pa ljudi obnavljaju sela i džamije.

Sin Ismailov sroči joj tarih:

"Blago ovim ljudima, grade džamije."

Anan, robinja En Natifije¹

Izazva mi u mom srcu sa riječi koju reče jednu bolest što još uvijek sakrivena njega peče.

U njegovom perivoju plodovi joj veće zriju, a od vode ljubavne se zaljevaju, pa napiju.

Lažu oni gospodaru koji mnogo o tom trube da nam srca, kad stanu zamirati, onda ljube.

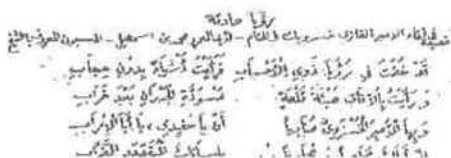
Ummu Sinan²

Mi smo djeca Sa'lebeta Malikjovog, znade svako Najbolji nesrećom su pogođeni svi ovako,

Tko ubijen, a tko pako stradao je kojekako, a već prava nesreća se i ne zbiva osim tako.

ISTINITI SNOVI

pjesma o susretu s Gazi Husrev-begom u snu

¹Pjesnikinja, Anan robinja En Natifije, rodnom iz Jemame. Harum Er Rešid zatraži od pjesnika da nastave na Džerirov stih: *Oni koji odhiješe, tvoju pamet ostaviše, jednu kaplju u tvom oku: još se uvijek u njem riše.* Niko ne uspije. Neki dvorski sluga otrči Anani i kaže joj sve, a ona rekavši mu: "Piši" - ispjeva ove stihove. (Preveo M. S. Mašić, 1945.)

²Ummu Sinan, majka Rebiat Ibn Mukjeddema, junaka Benu Kjinaneta, pjevala je povezujuć' mu ranu na ruci dobivenu u borbi sa Benu Selimom. (Preveo M. S. Mašić, 1945.)

Ustrahavi i nepobjedivi

U tjesnom dolu Kladanj se zbio.
Kućice mnoge jošte su dime
na inat gada, koji je htio
uništiti Kladanj, brisati mu ime.

Na snježna brda vode puteljci
kojima se penju stariji, mlađiji.
Ne, svi su mladi, jer to su strijelci
do kojih dušmani ne može prići.

Prda im kipe od vrela krvi.,
Borba je sa njim ispunjena želje.
Oni su varda spremni, i prvi
kad treba poći gdje boj kosti miješa.

Vie dva su ljeta čuvali domove
stara svojih od divljeg gada
i podnosili silne gromove
kad pona s neba i s buke pada.

Vie mnogo puta oni su žnali
krenuti šutke pokraj bratka
te, poput stijene kada se svali,
razbiti snagu tih odmetnika.

Letrovići, Livne, Gurdici, Olovo,
 Ravne, Prievar i druga sela
 jesa raskojista, gdje se gotovo
 sva patrena hajdučka sila.

I rabiše se kovolocni vuci
 i odmorise se Finci Bozne
 te šukur čine (s puškom u ruci)
 na uspjesima borbe sudbonosne.

Nek' žive borci sa čijih sela
 naš polumjesec ponosno sija!
 Ah, kako sreća da kod tih sela
 u bojovima sudjelovah i ja!

Ti div junaci, maleni brojem,
 ne žalio dati ni rubu glavu,
 postaje usor potomstvu svojem,
 stekavši vječnu, besmrtnu slavu!

Muhammed. Mešić

PRIZNAJMO, DRAGA RASEMA!

Prodjoše Nove Godine mnoge u dobru i u zlu
čiji osviti bijahu olovno teški i sivi,
upoznah zatvorskim mukama Usoru, Sarajevo i Tuzlu,
ali, uza sve to smo sretni, jer još smo skupa živi.

Priznajmo, draga Rasema, da ono što nas spaja
jače je, trajnije, sladje i toplije od svega.,
Ta to je ljubav, zar ne, a u nje nema kraja,
s njom će nas Allah proživiti, a njom ćemo stat pred Njega!

Gračanica, uoči Nove Godine
1377./21.12.1976./

Mahmed
Muhammed

Džamija i pred njom jedva česma stara,
na koju pred akšam slavila si često,
na njoj ti izjavih ljubav punu zara
a ti u svom srcu napravi još mjesto.

~~Oti~~

Postala je džamija i s njom česma stara,
samoposluga je stela im mjesto,
ali moje srce ima dosta zara
na koji i danas neobračat mi često.